

Pakkaamattomien elintarvikkeiden merkinnät tarjoilu- ja myyntipaikoissa 1.4.2015 alkaen

Tarjoilupaikassa pakkaamattomasta elintarvikkeesta on annettava seuraavat tiedot

- elintarvikkeen nimi
- allergioita ja intoleransseja aiheuttavat aineet ja tuotteet (tai tieto siitä, mistä kyseisen tiedon saa)
- alkuperämaa tai lähtöpaikka (siten kuin elintarviketietoasetuksessa tai sen nojalla säädetään tai siten kuin muussa lainsäädännössä säädetään).

Elintarvikkeen alkuperän merkitseminen tulee ilmoittaa, jos sen ilmoittamatta jättäminen voi johtaa kuluttajaa harhaan. Säännöstä sovelletaan esimerkiksi siten että, jos ravintolassa tarjoillaan tai vähittäiskaupassa myydään Virossa valmistettua lihamakaronilaatikkaa, tulee lihamakaronilaatikon alkuperämaa ilmoittaa. Asiakas olettaa sen olevan Suomessa valmistettua, mikäli alkuperämaata ei ilmoiteta. Lihamakaronilaatikon pääraaka-aineen eli makaronilaatikon lihan alkuperämaata ei tarvitse vielä ilmoittaa.

Erillistä ilmoitusta siitä, miten allergioita ja intoleransseja aiheuttavia aineita ja tuotteita koskevat tiedot ovat saatavissa, ei vaadita silloin, kun kuluttajan allergioita ja intoleransseja koskevat ravitsemukselliset erityistarpeet on etukäteen selvitetty ja kirjattu ylös ja elintarvikkeet luovutetaan tai ateriat tarjoillaan kuluttajalle kohdennetusti näiden tietojen perusteella. Tämä poikkeus koskee esimerkiksi päiväkodeissa, kouluissa, sairaaloissa, vanhustenhuollossa ja vankiloissa tarjottavia aterioita.

Vähittäismyyntipaikassa pakkaamattomista elintarvikkeista loppukuluttajalle on annettava seuraavat tiedot

- elintarvikkeen nimi
- elintarvikkeen ainesosat (ilmoitetaan siten kuin elintarviketietoasetuksessa säädetään tai muulla vastaavalla tavalla, esimerkiksi eri järjestyksessä kuin yleensä edellytetään elintarviketietoasetuksessa ilmoitettavan)
- allergioita ja intoleransseja aiheuttavat aineet ja tuotteet tai tieto siitä, mistä kyseisen tiedon saa. (Tietoa ei tarvitse antaa elintarvikkeesta, jonka nimestä käy ilmi elintarviketietoasetuksen liitteessä II mainitun aineen tai tuotteen nimi.)
- alkuperämaa tai lähtöpaikka (siten kuin elintarviketietoasetuksessa tai sen nojalla säädetään tai siten kuin muussa lainsäädännössä säädetään)
- tarvittavat käyttö- ja säilytysohjeet.

Lisäksi vähittäismyyntipaikassa tulee antaa tiedot rasvan tai suolan määrästä ja tarvittaessa voimakassuolaisuudesta seuraavista pakkaamattomista elintarvikkeista (13.12.2016 alkaen):

- juustoista rasvan ja suolan määrä
- makkaroista rasvan ja suolan määrä
- muista leikkeleinä käytettävistä lihavalmisteista rasvan ja suolan määrä

- ruokaleivistä suolan määrä

Tietoja rasvan ja suolan määrästä sekä voimakassuolaisuudesta ei tarvitse ilmoittaa niistä elintarvikkeista, joita pieniä tuotemääriä valmistava elintarvikealan toimija toimittaa suoraan loppukuluttajalle tai paikalliselle vähittäisliikkeelle, joka toimittaa tuotteet suoraan loppukuluttajalle.

Pääsääntönä on, että elintarvikkeen alkuperämaa tulee ilmoittaa, jos sen puuttuminen voi johtaa kuluttajaa harhaan elintarvikkeen alkuperämaasta. Naudanlihan alkuperän ilmoittamisesta on voimassa olevia säännöksiä. Lihan alkuperän ilmoittamisvelvollisuus laajenee 1.4.2015 alkaen koskemaan myös pakatun, tuoreen, jäädytetyn ja jäädytetyn sian-, lampaan- ja vuohenlihan sekä siipikarjanlihan alkuperää.

Miten pakkaamattomista elintarvikkeista tulee tiedot antaa

Pakkaamattomista elintarvikkeista annettavat pakolliset tiedot on ilmoitettava loppukuluttajalle kirjallisesti elintarvikkeen luovutuspaikassa pakkaamattoman elintarvikkeen läheisyydessä olevassa helposti havaittavassa ja selkeässä esitteessä tai taulussa tai muulla vastaavalla selkeällä tavalla.

Tiedot voidaan antaa myös suullisesti edellyttäen, että

- elintarvikkeen luovutuspaikassa pakkaamattoman elintarvikkeen läheisyydessä olevassa helposti havaittavassa ja selkeässä esitteessä tai taulussa tai muulla vastaavalla tavalla ilmoitetaan, että tiedot ovat saatavissa pyydetessä henkilökunnalta tai että tiedot ovat kuluttajan saatavissa kirjallisessa tai elektronisessa muodossa ennen ostopäätöksen tekoa ilman ylimääräisiä kustannuksia; ja
- tiedot ovat kirjallisessa tai elektronisessa muodossa elintarvikkeen luovutuspaikassa henkilökunnan ja valvontaviranomaisten helposti saatavilla.

Lisätietoa

- Pakkaamattomista elintarvikkeista annettavista pakollisista tiedoista löytyy lisätietoa Eviran Elintarviketieto-oppaasta elintarvikevalvojille ja toimijoille (Eviran ohje 17068/1) sivu 30 <http://www.evira.fi/portal/fi/tietoa+evirasta/julkaisut/?a=category&cid=23>
- Eviran nettisivulla on lisätietoa elintarvikkeiden alkuperän ilmoittamisesta. <http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/valmistus+ja+myynti/pakkausmerkinnat/alkuperamerkinnaat/>

Allergioita tai intoleransseja aiheuttavat aineet ja tuotteet ja tuotteiden luettelo

1. Gluteenia sisältävät viljat (eli vehnä, ruis, ohra, kaura, speltti, kamut-vilja tai niiden hybridikannat) ja viljatuotteet, lukuun ottamatta seuraavia:
 - a) vehnäpohjaiset glukoosisiirapit, dekstroosi mukaan lukien
 - b) vehnäpohjaiset maltodekstriinit
 - c) ohrapohjaiset glukoosisiirapit
 - d) viljat, joita käytetään alkoholitiseiden valmistukseen, maatalousperäinen etyylialkoholi mukaan lukien
2. Äyriäiset ja äyriäistuotteet
3. Munat ja munatuotteet
4. Kalat ja kalatuotteet, lukuun ottamatta seuraavia:
 - a) vitamiini- ja karotenoidivalmisteiden kantaja-aineena käytettävä kalaliivate
 - b) oluen ja viinin valmistuksessa kirkastamiseen käytettävä kalaliivate tai kalaliima
5. Maapähkinät ja maapähkinätuotteet
6. Soijapavut ja soijapaputuotteet lukuun ottamatta seuraavia:
 - a) täysin jalostettu soijaöljy ja -rasva
 - b) soijasta peräisin olevat luonnon tokoferolien sekoitus (E306), luonnon D-alfatokoferoli, luonnon D-alfatokoferoliasetaatti ja luonnon D-alfatokoferolisukkinaatti
 - c) soijasta peräisin olevien kasviöljyjen kasvisterolit ja kasvisteroliesterit
 - d) soijasta peräisin olevista kasvisteroleista valmistetut kasvistanoliesterit
7. Maito ja maitotuotteet (laktoosi mukaan lukien) lukuun ottamatta seuraavia:
 - a) hera, jota käytetään alkoholitiseiden valmistukseen, maatalousperäinen etyylialkoholi mukaan lukien
 - b) laktitoli
8. Pähkinät, eli: mantelit (*Amygdalus communis* L.), hasselpähkinät (*Corylus avellana*), saksanpähkinät (*Juglans regia*), cashewpähkinät (*Anacardium occidentale*), pekaanipähkinät (*Carya illinoensis* (Wangenh.) K. Koch), parapähkinät (*Bertholletia excelsa*), pistaasipähkinät (*Pistacia vera*), Macadamia- ja Queensland-pähkinät (*Macadamia ternifolia*), tai pähkinätuotteet lukuun ottamatta pähkinöitä, joita käytetään alkoholitiseiden valmistukseen, maatalousperäinen etyylialkoholi mukaan lukien
9. Selleri ja sellerituotteet
10. Sinappi ja sinappituotteet
11. Seesaminsiemenet ja seesaminsiementuotteet
12. Rikkidioksidi ja sulfiitit, joiden pitoisuudet ovat yli 10 mg/kg tai 10 mg/l kokonaisrikkidioksidina; lasketaan tuotteille, jotka on tarkoitettu sellaisenaan nautittavaksi tai valmistettu valmistajan ohjeiden mukaisesti
13. Lupiinit ja lupiinituotteet
14. Nilviäiset ja nilviäistuotteet